

Taka šola pa je tudi najbolj nevarna za to, ker more po načelih naših levičarjev mladini jemati vero in narodnost, zato hudo kričanje vse levice zborniške.

Tudi pri §. 75. bilo je veliko krika, zato ker dovoljujejo nekaterim deželam izjeme od določeb §. 21, 22, 28, 38, 17, 18, 19 in od družega odstavka §. 48.

Zadnji boj vnel se je pa pri resoluciji, nasvetovani poleg postave, v kateri se vlada naprosi, zbornici predložiti načrt nove državne šolske postave, katera bo v nasprotju z državno temeljno postavo, ki državnemu postavodajstvu izrekoma pridržuje samo načela za ljudsko šolstvo, vse drugo pa prepušča deželnim zborom.

Iz kratkega posnetka zdaj sklenjene postave dajo se uže deloma uganiti razlogi, ki so zborniško levico napotili, zoper njo peljati tako hud boj. Šlo jim je prvič za to, da ljudska šola vsaj načeloma ostane brezverska, da se ohrani temu načelu primerna izreja v šoli; da bi duhovščina ne imela pri šoli nikakoršne merodajne besede, zato je bil tak boj zoper §. 48., vsled katerega mora šolski vodja, kateremu pripada nadzorstvo odgojevanja na njegovi šoli, zmožen voditi versko odgojo, po oni veri, kateri pripada večina učencev njegovih.

Razun tega pa strasten boj levice zoper šolsko postavo kaže očiten namen in tudi upanje, da bi se ji posrečilo s tem, da se postavni načrt, vladin predlog zavrže, razruši zborova večina, da se prekucne vlada in da na njeno mesto stopi zopet ministerstvo v duhu predpreteklih, ustavoverskih časov, morebiti z nekaj drugačo unanjo obliko, toda s staro-ustavoverskim srcem ponemčevalne vsemogočnosti.

Da je levica to nameravala, kaže najbolj njihovo ruvanje med Čehi, proslavljanje Mladočehov, hvalisanje Tilšerja in ostro zabavljanje na vse druge, kateri se jim niso hoteli vsesti na limanice. Dalje: vedno naglašanje nezadovoljnosti dalmatinskih poslancev z dodanim žuganjem, da jih ne bo v zbornico; prav brez ovinov pa so levičarji priznali ta svoj namen v obravnavi šolske postave, se vé, da še le tedaj, ko so se prepričali, da jim ne Mladočehi, ne Dalmatinci in ne sicer levici bliže stoječi udje poljskega kluba ne bodo pomagali razdirati zborniške večine in prekucavati vlade. Zato so bili levičarski govori zadnjih dni šolske razprave polni strasti, polni žolča, očitanja in žuganja zoper vsak del večine posebej. Odlikovali so se pri tem poslu Sturm, Heilsberg, Reschauer, Plener in Chlumecky.

Poleg brezkončnih in strupenih govorov pripeljali so pa tudi vse svoje somišljence v zbornico, tako da od vseh pri tretjem branji niso pogrešali več kot edinega, sicer na Dunaji bivajočega, pa na smrt bolnega „brata“ dr. Hofferja; vsi drugi bili so tam od Predarelčana Waibelna in Dalmatinca Ivaniča — do hromega — na palico se opirajočega višenskega barona Tauffererja, ki z roko v zanjki eno nogo s silo pritegava za seboj. Prišla sta tudi še le k tretjem branji tržaški Witman in pemski kmet Köpel. Tudi so v zadnjem trenutku še pregovorili dva omahljivca, katera sta ves čas glasovala z desnico, da sta izostala od tretjega branja, bila sta to rusinski duhoven Ozarkjevič, in moravski grof Vetter. — Desnica je razun tega pogrešala štiri Dalmatince Boreli-a, Poza, Šupuka in Vojnoviča, iz poljskega kluba: Potocki-a in Gnjevož-a, iz českega kluba pa Trojana. — In vendar vse prizadevanje bilo je brez zaželjenega vspeha; šolska postava bila je sprejeta, in ko je preteklo soboto 28. aprila popoldne ura kazala 4 in 7 minut, mogel bi bil knez Alfred Lichtenstein pogledati na uro in levici pokazati, da ni bil kriv prerok. Vendar pa bila je postava sprejeta z malo večino treh glasov? — zakaj? Tudi za to odgovor ni težak, poka-

zal ga je dalmatinski Klaič, omenivši, da naj bi vendar enkrat vlada Taaffe-jeva pokazala več odločnosti in minister Taaffe rekel je zavrnivši vladi njegovi dan primerek „Handels-Ministerium“, da bode „Ministerium des Handels“, to je, ministerstvo „dejanja“, in ne ministerstvo „barantanja“. — Večina samo treh glasov izvira tedaj odtod, ker do zdaj vlada ni postopala odločno, ako bi bilo to, ne bili bi imeli nasprotnih glasov iz Trsta, Istre; Gorice, in ne bilo bi se treba 4 Dalmatincem umikati glasovanja; in vsa levica ne bi bila nikdar tako predrzna, ako bi vlada vsaj nekaterim svojim uradnikom odločno potrkala na prste.

Mnogovrstne novice.

* C. kr. trgovinsko ministerstvo naznanja trgovinskim in obrtnim zbornicam, da se je dne 28. aprila l. 1883. v Parizu podpisal dogovor med Avstro-Ogersko in Francosko, kateri določuje, da trgovinska pogodba od 7. novembra 1881., katera bi bila sicer nehala 15. maja 1883., nespremenjena ostane do 29. februarija 1884.

Naši dopisi.

Z Dunaja 30. aprila. — Državni zbor. Do pretekle sobote popoldne obračala se je še pozornost vseh političnih krogov na obravnavo državnega zbora o šolski postavi; pa tudi zdaj po glasovanji — po sklenjeni postavi ozira se še ves svet na to obravnavo. — Po pravici občuduje se vstrajnost in spretnost poročevalca Lienbacherja, ki je v 14 dnevni nepretrgani razpravi zmiraj pozoren, zmiraj pripravljen, krepko stal za postavo, ne zgubivši mirnosti in celo soljeno zavrnil je tu in tam kakošno nepremišljeno opazko nasprotnikov, tako je zavrnil štajarskega „brata“ Foregger-ja, ki je zagovarjal posilno telovadbo pri učenkah rekši, da bode vsled te postave trpela lepota pri ženskah, poročevallec pa ga je zavrnil s tem, da so bile uže lepe ženske, ko še telovadbe v šolah po imenu niso poznali; tako krcnil je še marsikaterega nasprotnika.

Prav divjal je levičar Heilsberg, ter ministra Conradada primerjal z Judežom, ki je Boga izdal; minister vrnil je napad z besedo „infam“ (brezčastno), konečno se pa vendar nista stepla, ampak sta preklicala „infamije“. Blizo tako divjala sta Reschauer in Sturm, konečno pa je mladi Plener še vendar vse prekosil v strastnem divjanji. Ta obral je zaporedoma vse dele desnice z vsakovrstnim očitanjem, največidel so dobili Galicijani, za njimi pa Čehi. — O lastnem stanju zborniške levice spoznal je strastno obupan. („Stanje, katero tukaj imamo, je danes slabo, ako hočete, strastno obupano“). — Vso svojo jezo in strast pa je Plener zbral za sedanjo vlado rekši:

„Ta vlada je Avstriji več škode prizadela, kakor bi bilo kedaj mogoče storiti tej državi najhujšemu unanjemu sovražniku. — Ta vlada pričela se je iz sovraštva zoper našo stranko. — To stranko hoče se za vsako ceno končati, hoče se spraviti ob njeno politično veljavo, ob njeno stanje v deželi. — Ker se pa vendar velik političen program ne more zidati na samo sovraštvo, iznašle so se besede: „Sprava in porazumljenje“. Te besede naj bi zakrivale kar pomeni sovraštvo in iz besedi „sprave in porazumljenje“ nastala je narodna vojska vseh. — Kaj je vladi mar za našo armado — in sklenil je govor: „kdor pri tem trpi, je le država, ki se na prodaj postavlja strankam na trgu, saj je le Avstrija, kateri škodujete.“